

III. ULUSLARARASI | III. INTERNATIONAL
ÖĞRENCİ SEMPOZYUMU | STUDENT SYMPOSIUM
İSTANBUL 24-25 Mart 2017 | ISTANBUL 24-25 March 2017

“İslam Dünyasında Dini Akımlar ve Güncel Meseleler”

Türkiye Diyanet Vakfı
III. Uluslararası
Öğrenci Sempozyumu

Mart 2017

ANGELİKA NEUWIRTH (D.1943) – CORPUS CORANICUM PROJESİ

Gökhan UYGUN*

Angelika Neuwirth kimdir?

Angelika Neuwirth 4 Kasım 1943'te Nienburg/Weser'de dünyaya gelmiş, Beşerî ve Kültür Bilimler uzmanıdır. Bağımsız Berlin Üniversitesi'nde Profesörlük Ünvanına sahip olan Neuwirth, Üniversite'de Arap Dili Ana Bilim Dalı Başkanı olarak görevine devam etmektedir.

1960'lı yılların başlarında Lise'den mezun olduktan sonra, Weser'li 1963'te Farsça ve Edebiyat tahsilini Tahran Üniversitesinde gördükten sonra, 1964 – 1967 yıllarında Batı Bilimleri (Sami Dili ve Arap Dili) ve klasik Filoloji (Grek ve Roma Dilbilimi) eğitimini Göttingen'de olan Georg-August-Üniversitesi'nde almıştır. 1967 – 1970 yıllarında Kudüs'te İbrânî Üniversitesi'nde Arap Dili ve İslâmî İlimler tahsilini tamamlamış ve Eğitim hayatını Edebiyat'ta yüksek lisans ile taçlandırmıştır. Burada saatlerce Kur'ân tilavetlerini dinleyerek ilk defa Kur'ân'la tanışmıştır. Neuwirth, Kudüs'te bir din'e mensup olmadan yaşamının bir suç olarak kabul edildiğini, fakat kendisinin önde gelen Alman diline hakim Kur'ân Araştırmacısı kabul edildiği için, herhangi bir problem yaşamadığını belirtmektedir. Kudüs'te yaşadığı dönemde Müslümanların kutsal metnine Yahudî ve Hristiyan etkisini araştırmıştır.

1972'de Göttingen Üniversitesinde Felsefe Ana Bilim Dalı'nda Doktora Ünvanını almıştır. 1972 – 1975 yıllarında Doçentlik dönemi boyunca Alman Araştırma Topluluğu'ndan Burs almıştır.

1977'de Münih Üniversitesi'nde Arap Dili ve İslâmî İlimler alanında Doçentlik Ünvanını elde etmiştir. Doçent olduktan sonra altı yıl boyunca Amman / Ürdün'de Arap Felsefesi Ana Bilim Dalı'nda öğretim üyesi idi. 1981 – 1983 yılları arasında İslam Medeniyeti Royal Akademisi'nde bir alanda başkanlık görevini ifâ etti. Bir takım Öğretim Görevlilikleri ve Misafir Profesörlük görevlerinden sonra 1991 yılında Bağımsız Berlin Üniversitesi'nde Arap Dili Ana Bilim Dalı'nda Öğretim Üyesi olarak görevine başladı. 1994 – 1999 yıllarında ise kendisine "Deutschen Morgenländischen Gesellschaft" Batı-Enstitüsü Beyrut ve İstanbul birimlerinin Dekanı oldu. 1999 yılında ise Berlin'deki Öğretim Üyesi makamına geri döndü. Angelika Neuwirth Berlin'de bulunan Edebiyat ve Kültür Araştırma Merkezi'nde Dekan Yardımcısıdır. Aynı zamanda Salzburg Üniversitesi Yahudî Kültür Tarihi Bilim Merkezi kurul üyesidir.

1 * Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (Uluslararası İlahiyat Programı)

2003 yılında ise Berlin Bilimler Koleji'nde çeşitli kardeş projelerinde görev alarak (Avrupa'da Ortadoğu – Ortadoğu Avrupa'da projeleri), son olarak da 2007'de Kur'an'ın Tarihsel-Eleştirel Dokümantasyonu olan "Corpus Coranicum" Projesinin yöneticiliğine başlamıştır.

Neuwirth Kur'an'dan yapılan alıntılarının her zaman önceki ve sonraki âyetlerle ilişkilendirmeyi ve âyetin var oluşunu da göz önünde bulundurulmasını gerektiğine önem verir. Ayrıca Kur'an'ı herhangi bir konuda delil gösterirken, Kur'an'ın oluşum zamanını ve Kur'an'ın bize vermek istediği mesajı tam manasıyla kavramak gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca Selefler ve İslâmî eleştirenlerin ise ayetleri bağlamından kopararak ele aldıklarını dile getirmektedir.

Neuwirth bir taraftan klasik Arap Dili Edebiyatını araştırmakta ve burada özellikle Kur'an Bağlamını Geç Antik Döneme atfetmektedir. Diğer yandan modern Edebiyatla da ilgilenerek burada da İsrail-Filistin anlaşmazlığının edebî boyutunu incelemektedir.

2007'de ise Corpus Coranicum Araştırma Projesine öncülük yaparak, Kur'an'ın Tarihsel-Eleştirel Dokümantasyonunu ve kritik edebî yorumlarıyla bir amaca ulaşmayı hedeflemektedir. Bu Proje bir Fotoğraf arşivi oluşturan Anton Spitaler (v.2003) tarafından Neuwirth'e ulaştığı bilinmektedir. Corpus Coranicum Projesi başlamadan önce Neuwirth bu Fotoğraf arşivini kamuya sunmaktan kaçınmıştır.² Anton Spitaler göre, bu çok kıymetli Arşiv ikinci Dünya Savaşında Münih'de yanmıştır.³

Corpus Coranicum

Corpus Coranicum Projesi 21. yüzyılda Kur'an'ın metinsel ve edebî tahlilini yapıp, yöntemsel tartışmak üzere başlatılan bir Projedir. Angelika Neuwirth öncelikle (Studien zur Komposition der mekkanischen Suren) kitabında Mekki sûreleri incelemeye başlamıştır.

Neuwirth'in Kur'an çalışmaları, İslamî metinlerle – modern hermenötik metinleri birleştirerek okumaya dayanmaktadır. Neuwirth'e göre, Geç Antik Dönem'de Kur'an'ın muhataplarının Yahudi, Hıristiyan, Helenistik ve Arap unsurlardan oluşan bir bağlamı bulunmaktadır.

Neuwirth, Kur'an'ı Geç Antik Dönem içerisinde anlama üzerinde durarak (Der Koran als Text der Spätantike: Ein europäischer Zugang) başlıklı eserini kaleme almıştır. Neuwirth'in bu çalışmasındaki Kur'an'ın ait olduğu bu bağlam içerisinde Mişna, Talmud ve Yeni Ahit gibi diğer kurucu metinlerle "aynı göz hi-

2 https://de.wikipedia.org/wiki/Angelika_Neuwirth

3 Andrew Higgins: The Lost Archive The Wall Street Journal, 12. Januar 2008

zasında" (aynı kültür havzası içinde) anlaşılması gerektiğini tartışmaktadır.⁴

Temelini, Bergsträßer ve Pretzl'in Kur'an'ın metin ve nüzul tarihine ilişkin arşivlerinin oluşturduğu Corpus Coranicum projesi, 2007 yılında Angelika Neuwirth (Berlin Freie Üniversitesi Arabistik Bölümü Başkanı), Nicolai Sinai ve Michael Marx (Corpus Coranicum Projesi Araştırma Direktörü) tarafından başlatılmıştır.

Neuwirth tarafından telif edilmeye başlayan Der Koran, kronolojik bir Kur'an tefsiri projesidir. Kronolojisini kendisinin belirlediği bu çalışma:

(1) Erken Dönem Mekkî

(2) Orta Dönem Mekkî

(3) Geç Dönem Mekkî

(4) Erken Dönem Medenî

(5) Geç Dönem Medenî olmak üzere 5 cilt şeklinde tamamlanacaktır. Çalışmasının erken dönem Mekkî surelerin tefsiri (1. Cildi) yayımlanmıştır.

Neuwirth erken dönem Mekkî sureleri de 4 ayrı sure grubuna (Surengruppe) ve her bir sure grubunu da alt-gruplara (Subgruppe) ayırmaktadır.

Bu kronolojik sıraya göre Neuwirth'in her bir sure tefsiri şu aşamaları içermektedir:

1. Surenin Latince Harflerle Transliterasyonu
2. Surenin Tercümesi (Almanca tercüme Neuwirth'e aittir.)
3. Surenin Edebî Yorumu (Literarkritik)
4. Surenin Kompozisyonu (Komposition)
5. Yapı Formülü/Surenin Bölümleri (Strukturformel/Proportionen)
6. Tedrici/Tek Tek Ayet Yorumu (Kursorischer Verskommentar)
7. Surenin Analizi ve Tarihlendirmesi (Analyse und Deutung)
8. Tefsirde Başvurulan Kaynaklar (Bibliographie)⁵

4 Gözeler, Esra, "Corpus Coranicum Projesi: Kur'an'ı Geç Antik Döneme Ait Bir Metin Olarak Okumak", Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 53:2 (2012), s.219-253, s.224

5 Gözeler, Esra, a.g.m., S. 225

Corpus Coranicum Projesinin Tarihi Arka Planı

Corpus Coranicum, Oryantalistlerin önde gelenlerinden olan Gotthelf Bergsträßer (1886-1933) tarafından başlatılan bir proje olarak bilinmektedir. August Fischer'den (1865-1949) Sami dilleri ve Arapça üzerine dersler alan Alman akademisyen, çalışma hayatının son yıllarına doğru da Kur'an metni için bir eleştiri ortaya koymayı hedefleyen bir araştırma başlatmıştır.⁶ Bergsträßer'in bir Kur'an kritiği olarak bilinen "Plan eines Apparatus criticus zum Koran" çalışması (München 1930), Otto Pretzl tarafından "Die Fortführung des Apparatus criticus zum Koran" adlı bir tekmile yazılmıştır (1934)⁷. Dolayısıyla Bergsträßer *Kur'an tarihini, el yazması* mushafları inceleyerek bu yüzyılda yaptığı araştırma projesi üzerine *geliştirmiştir*.⁸ Pretzl'in hocası olan *Bergsträßer*, Bayerische Akademie der Wissenschaften – München (Bavyera Bilim Akademisi – Münih)'deki çalışma arkadaşlarının desteğiyle başlattığı "Kur'an'ın tenkitli neşri yapma" programı dahilinde, 1928'de Türkiye'ye gelmiş ve el yazma eserleri üzerinde çalışmıştır. Ortadoğu ve Afrika'da Kur'an tarihi, kıraat vb. konulara dair el yazma eserler, mikrofilmler ve fotoğraflar elde etmiştir.⁹ Bergsträßer'in öğrencisi Otto Pretzl (1893-1941), hocasının başlattığı Kur'an'ın tenkitli neşri yayımlama projesine devam etmiş ve bu program çerçevesinde Kur'an el yazmalarının fotoğraflarını çekerek bir Kur'an arşivi oluşturmuştur.¹⁰

Aslında Münih'deki Bavyera Bilim Akademisi'nin Kur'an Araştırmaları Bölümü, (Korankommission) Bergsträßer'in Mısır'dan getirdiği yaklaşık 12.000 'den fazla Kur'an el yazmaları görüntülerini incelemek üzere kurulmuştur.¹¹

Coranica: Kur'an'ın En Eski Metinsel Kayıtları İçin Bir Veritabanı¹²

Bergsträßer 1920-1930 yılları arasında bir fotoğraf makinesi ile hem Kur'an el yazmalarını, hemde farklı Kıraat'larda yazılmış eserleri Avrupa ve yakın Doğu'da görüntülemiştir.

Bu Fotoğraf Arşivinin ikinci dünya savaşında tahrip edildiğine inanılması üzerine, Corpus Coranicum Projesi'nin bu görüntüleri elektronik ortamda yayınlamasının aslında büyük bir eksikliği giderdiği gösterilerek takdire şayan olarak addedilir.

Bergsträßer'in bu arşivi Siyah-Beyaz-Filmler'den oluşan orjinal bir indeks'e

6 Gözeler, Esra, a.g.m., S. 222

7 Cengiz Kallek, "Bergsträsser, Gotthelf," Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.5, s.497

8 Gözeler, Esra, a.g.m., S. 223

9 Birişik, Abdülhamit "Pretzl, Otto", Diyanet İslam Ansiklopedisi, c.34, s.342-343

10 Gözeler, Esra, a.g.m., S. 223

11 [http://corpuscoranicum.de/about/index/sure/1/vers/1 -> "Wie forschen wir?"](http://corpuscoranicum.de/about/index/sure/1/vers/1 ->)

12 Gözeler, Esra, a.g.m., S. 226-227

sahip olduğu, ayrıca seyahati esnasındaki gerek Kur'ân tilavetleri, gerekse yapılan konuşma ses kayıtlarını balmumu kütleri üzerine yazdığı söylenir. İstanbul ve Mısır el yazmalarına ve o zaman Meknes/Fas (Marokko)'da korunan el yazmasına erişim Münih'deki Kur'ân Araştırmaları Bölümüne göre sadece siyah-beyaz görüntü üzere mümkündür. (El yazması: Signatur Qāf 47, 7.yy'ın ortalarından Signatur folo numarası: 4313, Berlin-Kütüphanesi muhafazasındadır) Bahsi geçen el yazma eser Bergsträßer sayesinde en anlamlı Metin ispatlarından sayılmakta olduğu söylenilir.

İstanbul el yazmaları (Münih'teki: Signatur "Medina 1a" ve "Medina 1b") ve neredeyse tamamının elde bulunduğu kûfî yazılı olan "Kodex Meknes" Kuveyt'te muhafaza edilen el yazmaları da en anlamlı metin ispatlarından olduğu beyan edilir. Bu sıralar Mısır'daki muhafaza edilen el yazmaları fotoğrafları da mevcuttur. (Signatur: Masâhif 247)¹³

Özet olarak:

Bu Proje eski el yazmalarını hem resimsel hem de yazısal erişime sunmayı hedefliyor. Yazılı metin aktarımına paralel olarak, İslâmî Kıraat literatürü sistematik bir şekilde tasvir edilmiştir. Böylece Corpus Coranicum tarih alanında güvenli temel bir Metin hazırlamaktadır. Yapıcı bir unsur olan tarihî-eleştirisel gelişme şeklinde görülen Metin Tarihi, kronolojik-bilimsel literatür yorumunun oluşumunu düşünmeye yol açar.

Bu kullanım koşulları altında "Kur'ân'ın etrafındaki Metinler" başlığı vardır; böylelikle ilk defa İslâm'ın ilk topluluğunun gelişimi bir etkileşim kabul edilerek, Peygamber ve Mekke-Medine'deki ilk muhataplar arasında kurulmaya başlanmış olduğu söylenilir.

Ek olarak:

1972 yılında Yemen'de Şanâ Ulu Camii'nin çatısında bulunan Kur'an el yazmaları her biri 20-30 folyo olan el yazma 3 büyük parçadan oluşmaktadır. Aralarında palimpsest olarak adlandırılan (üzerindeki silinip başka bir yazı yazılmış demektir), bu yazmaların en önemlisi olarak görülebilir.

Bu bulunan nüsha, 700 - 750 yılları arasında geç dönem hicazî yazıyla yazılmış bir Kur'an mushafıdır. Bazı kıraat farklılıklarına paralel metinler içermektedir. Örneğin Meryem suresi 19. ayetin kıraat farklılıkları, silinmiş metinde net bir şekilde görülmektedir.

Kur'an'ın en eski metinsel şahidi olarak bu metnin çevrelerce ulaşılabilir ol-

¹³ <http://corpuscoranicum.de/about/materialien>

ması önemli görülmüştür.¹⁴

Kıraat Farklılıkları – Metnin Farklı Okuma Biçimleri (Lesarten)¹⁵

Sanā palimpsest nüshası kıraatler, Kur'an'ın metin tarihine ilişkin ikinci bir külliyata işaret etmektedir: Kıraat veya farklı okuma biçimleri. Potsdam araştırma grubu, metnin farklı okunuş biçimlerini toplamak ve sergilemek üzere bir veritabanı oluşturmuştur.

Farklı okuma tarzları arasında (kırāāt) idgām, hareke ve imāle farklılıklarından başka okuma biçimleri sunan kıraatler seçilmiştir.

Varia Lectiones Coranicae (Kur'an'ın Farklı Kıraatleri), ilgili fonolojik (Ses değişiklikleri) farklılıklardan dolayı anlam değişikliklerine sebep olabilecek kıraatler üzerine odaklanmıştır.

En eski el yazmaları veri tabanında elektronik bir yapı ile, odak noktasında metin tarihi üzere şeffaf bir dokümantasyon oluşturmaktır.

Grafik yerine ses bilgisine önem verilmiş, Latin alfabesi transliterasyonu tercih edilmiştir. Ünsüz ve ünlü sesler için bir fonolojik transliterasyon ile kolay erişim imkanı sağlamaktadır.

Neuwirth'e göre, Kur'ân nasıl inşa edilmiştir ?¹⁶

Bugün önümüzde olduğu şekilde var olan bu metin, Peygamberin vefatından sonra o günkü toplulukça bir araya getirilip standartlaştırılmıştır. Bu demek oluyor ki, yani çok kısa bir zaman içinde Kur'ân'ı tek nüsha halinde bir araya getirmişlerdir. Geç bir karara göre, Kur'ân'ın tek bir okunuşu değil, tam 14 okunuşu vardır ki, hepsi aynı geçerliliğe sahiptir, yani bizim konuştuğumuz kategoriden söyleyecek olursak, aynı standartlardır. Ama esasen bu metinler hemen hemen birbirine benzerler.

Temel olarak seslendirme yönünden veya bazı bireysel kelimelerin hafif ses şekillerinin farklı olmasıyla ayrıştırılır. Aslında aralarındaki bilgi yönünden hepsi birbirine benzer ve değerleri aynıdır.

Onlar üst düzey Arapça'nın hazineleridirler.

Bu üst düzey Arapça aslında, Arap Yarımadası'ndaki farklı soy/kabilelerin

14 Gözeler, Esra, a.g.m., S. 227-228

15 Gözeler, Esra, a.g.m., S. 228

16 <https://www.youtube.com/watch?v=asPT0hB6kN8> – Prof. A. Neuwirth über die Entstehung des Korans 1

kullandıkları bir dil olarak ortaya çıkmış, tıpkı lehçe dillerinde olduğu gibi düşünülebilir. Bugün bu kabileler kaldırılmış ve artık kültürel kimliklerini de kaybetmişlerdir. Birçok edebî eserleri vardır. Bunlar genelde edebî eserleri süslemek için homojen, üst düzey ve genelde konuşulmayan, bilakis kullanılan bir dilde yazılmıştır ki, bu eserler Arap konuşmacıların etik ve ideolojik kimliklerini gösterir. İşte Kur'ân'ın kullandığı dil de budur. Gerçi Kur'ân doğal olarak, içeriklerin bazısını birbirinden çok güçlü bir şekilde ayırt etmiş ve aslında tektanrıci gerçeklerde, kahramanca bir dünya görüşünü oluşturan insan üzerine kurulmuş metinler üzerine inşa edilmiştir. Bu tektanrıci içeriklerinde metne eklemek zorunda kalındığı için, sade bir dili de değiştirmesi kaçınılmaz olmuştur. Bu demek oluyor ki, birçok yerleşmiş kelime bir geçit bulmak zorunda kalmış ve bu yüzden de Kur'ân dili, lügavî olarak farklı, fakat gramer olarak farklı değildir. Bu iki ayırım aynı şekilde lügavî olarak veya Gramercilerin sonradan ortaya koymaları kalıplaşmış üst düzey dil için bir standart ortaya koymuştur.

Neuwirth'in Kıraat farklılıklarına dair bir örneği¹⁷

Şöyle denilirse, insan Rabbine karşı âsidir. (Asr, 2) Bu erken Sûrelerde farklı şekillerde bulunan bir ifadedir. Yani aslında insan nezdinde bir kötümserliktir. Sonra bir anda o ifadenin tamamlaması gelir ki, burada şöyle denilir: Ancak iyilik yapıp ve Namazlarını kılanlar müstesnadır, onlara hak ettikleri Mükafat verilir. (Asr, 1-3) Burada farkına varılıyor, o topluluk cevap veriyor, o topluluk bu âsi olarak resmedilen kimselerin arasında sınıflandırılmak istenilmiyor ve tabiri caizse kendilerinin bir istinâî konumda olmasını istiyorlar.

Fakat fonetik sağlam bir şekilde korunmuyor.

Yani o topluluk elbette ki kendisinden bir alıntı yapmadı. Ama şöyle ki, Peygamber bu mükâfatı bir dahaki tilâvetinde, yani daha önce olgunlaşmış/bilinçlenmiş topluluk için kullanmış olacağı düşünülebilir. Dolayısıyla Peygamber bu istinâyı gerekli olarak ve sonraki net şartları kurmak için yapmıştır.

Kur'ân çok sert bir şekilde kendine dönük kuralcıdır, kendi ifadelerine atıf yapar, tıpkı içerisinde Yahudî ve Hıristiyanlık üzerine ifadelerindeki atıflar gibi. Yani bu göz kamaştırıcı bir tartışma pozisyonudur ki, bu toplumun bilgilenmesi sürecinde dinleyicilerin yüksek katılım oranı olmuştur. Bu bilgilenmenin aynı zamanda kitap ve metin üzerine de yapıldığına tanıklık edilmiştir.

Yani şöyle 12. yy.da Gazzâlî'nin yorumlayıcısını bir düşünelim. Bu önceki yorumlayıcılar ne 600 sene veya daha önce Mezopotamya'da yazılmış metinlerle, ne de Antik dönemden gelen kaynaklarla baş edebiliyorlar. İşte burada bu Di-

17 <https://www.youtube.com/watch?v=LlfiQFSI-LQ> – Prof. A. Neuwirth über die Entstehung des Korans 2

yalog'un yeteneğinden ve metodundan da bahsedilebilir.

Neuwirth'e göre bir Kategori var ki, onda Kur'an'ın eski kültürlerde geçen bütün bu seslerin yankıları/ekoları duyulur. Bu yankıları/ekoları ciddiye almayı ve Kur'an'la ilişkilendirilecek bu metinlere bir isim kazandırmaya çalışırlar. Bu Akademik Projenin bir Kategorisi olduğunu, fakat bugüne kadar bu eksik kalmış olduğunu söyler. İncil'in çevresindeki İncil metinleri, o Bilim için kullanılabilir haldedir, fakat bu Kur'an'da yoktur, çünkü Kur'an'ı bugüne kadar veya aslında maalesef ki Yahudiliğin silinmiş olan Bilim kültüründen öngörüldüğü şekilde, bu kültürün silinmişliğinden sonra tekrar bir şey alınmamıştır. Şöyle bir bakılırsa, aslında Batılı Kur'an Bilimi, Kur'anı teleolojik bir şekilde okuması, yani aslında tabiri caizse sonraki kültürleri derinlemesine okumasından ibarettir. Yani bu demek oluyor ki, aslında Kur'an'ın tanınıp anlaşılabilmesi kendi komşu kültürlerini kullanmıyor, bilakis geriye dönüp 1400 senelik süreçte devam eden bol miktarda bulunan İslâmî yorumlamalara bakıyor. Elbette bu yöntemin kötü yönü, bununla Kur'an'da bulunmayan bir önyargı ile Kur'an'ı yanlış olarak derinlemesine yorumlamaktır. Çünkü bu yorumlamalar tecrübeye dayanır ki, bu tecrübeler aslında İslâm'ın temelindeki bütün kültürlerini alt üst etmiştir. Yani İslâmî Fetihler sadece büyük imparatorlukları askerî birlikleriyle yenmekle kalmamıştır, bilakis o ihtilafları da düzenlemiştir. Bu noktada, Kur'an'a şekil vermede etkili olan bütün kültürlere eski diye bir izlenim verilmiştir. Elbette ki bu metodik olarak tam bir yanılgıdır, çünkü bu zamanda tam da şu soru sorulur: Hakikî bir Kur'an bize ne kadar yabancı veya bize ne kadar yakınız? Bu ancak kültür dünyasına geri dönüldüğünde tanımlanabilir.

29. Sûre'ye bir bakacak olursak: (Ateşe giren) İnkârcılar şöyle derler: "Rabbimiz! Cinlerden ve insanlardan saptıranları bize göster de, onları ayaklarımızın altına alalım ki en aşağılıklardan olsunlar."

(Fussilet 41/29) (Ve kâlellezîne keferû Rabbenâ erinellezeyni edallânâ mine'l-cinni ve'l-insi nec'alhümâ tahte ekdâminâ liyekûnâ mine'l-esfelîn.)

Bu Metin medenî veya geç mekkî'dir. Bu metin öyle bir bağlamı içerir ki, o bağlam birçok gelişim sürecini barındırır. Yani Neuwirth'in şu ana kadar yoğunlukla üzerinde durduğu çalışması, bütün erken inen Sûreler hakkındadır.

Neuwirth'in Sûreler düzenlemesi (En kısa ve en uzun Sûre) ¹⁸

Kur'an'da en kısa olanlardan birisi, öncelikle son iki sûre Kur'an'ın şeytânî zararların etkisinin nüfûz etmesinden korunması için açıkça düşünülmüş sûrelerdir ki, yani son iki sûreyi o yüzden saymıyorum, yani o halde son sûre İslâm'ın

18 https://www.youtube.com/watch?v=UbU_ED0jOZk – Prof. A. Neuwirth über die Entstehung des Korans 3

imân esaslarıdır. Burada denilir ki: “De ki: Allah birdir, O Allah ki o birdir ve sarılmaz. O doğurmadı ve doğrulmadı ve hiçbir şey ona denk değildir.” Bu göz kamaştırıcı bir metindir ki, ona iyice bakıldığında Yahudî ve Hristiyan imân esasları görülüp tartışılır. Yani Yahudî imân esaslarında denilir ki: “Dinle İsrail, Tanrı bizim Tanrımız ki o birdir.” Burada “Birlik” kelimesi cümlelerin sonundadır, Kur’ân’da da böyledir ki, orada gramer yönünden tam olarak doğru değildir. Kur’ân’ın ön-sözü hariç, kalanında Yahudî imân esasları duyulur. Yani, “Dinle İsrail”in orada hiçbir işi yoktur. Böylece artık sadece esaslar dimdik ayakta kabul edilir. İkinci Madde olarak da sahnese imân esası gelir ki, burada doğurdu fakat oluşturulmadı ifadesi tam manasıyla zıt bir şekilde anlaşılmıştır, yani “O doğurmadı ve doğrulmadı” ifadesinde doğurdu fakat oluşturulmadı, yani yine bir ikileme, ama sonuç olarak “O doğurmadı ve doğrulmadı” ifadesindeki ses yankılarının tınlaması yine açıkça duyulmaktadır. Eski kültürlerden gelen bu kudret, bilgilerin değişmesiyle katkıda bulunmaya devam etmektedir.

Kısaca Sûrelerdeki Kâfiyelere de deyinerek olursak, Mekke döneminde kâfiye duyulur şekildedir. Medine döneminde, aslında âyetler orada bir konuşmadan ibaret olup, aynı zamanda orada daha çok belîg bir ifade olarak yer alırlar. Burada aslında öğeler kâfiyelidir ki, ilginç olan kâfiyenin uzun âyetlerde gerçekten son gelenler duyulmak istenildiğinde dahi duyulmamasıdır. İşte tam burada da cümlelerin sonundaki tonlaması asıl bağlayıcı olan yer olup, orası anlam vericiliğiyle de ayrı bir düşünce ve farklı bir kesiti oluşturur. Orada şu ifade edilmektedir, örneğin “O Tanrı’dır ki, o Esirgeyen ve Bağışlayandır”; “O Tanrı’dır ki, o işiten ve görendir” denilir, bu bilgi açısından çok fazla birşey olmayıp, Doğu araştırmacıları da bunu hep zayıflığın bir simgesi olarak ele almış ve öyle bulmaktadırlar. Eğer bu şekilde olmasaydı, âyet sonları sözün akışını nahoş bir şekilde duraksatırlardı.

Sonuç¹⁹

Corpus Coranicum projesi, Kur’an el yazmalarına dayalı olarak yapılan bir Kur’an araştırmasıdır.

Bu proje Kur’an’ın teolojik açıklamasından ziyade Kur’an metninin ve mushafın gelişimini anlamak için geliştirilmiş tarihî bir yaklaşıma sahiptir.

Böylece Kur’an’ın ilk muhataplarının nasıl bir kültür havzası içinde bulunduğu ve nasıl bir anlam dünyasına sahip olduğunun ortaya çıkarılması ve Kur’an ile ilgili bütün dokümanların sistematik olarak ve araştırmacılar tarafından ulaşılabilir şekilde bir araya getirilmesi amaçlanmaktadır. Projenin üç temel modülü bulunmaktadır:

19 Gözeler, Esra, a.g.m. 232-233

I. Modül 1 (Textdocumentation); Bütün Kur'an el yazmalarını (Manuscripta Coranica) ve kıraat farklılıklarını (Variae Lectiones Coranicae) kayıt altına almaktadır. Böylece el yazmaları ve kıraatler karşılaştırılabilmektedir.

II. Modül 2 (Texte aus der Umwelt des Korans), Kur'an'ın tarihî arkaplanını anlamak için Kur'an'ın nazil olduğu ortamın metinsel ve metinlerarası bağlarını incelemektedir.

III. Modül 3 (Kommentar), Kur'an'ın yapısını ve linguistik özelliklerini daha iyi anlayabilmek için metnin art-zamanlı (diyakronik) yorumunu yapmaktadır.

Kur'an ayetlerini Geç Antik Döneme ait kaynaklar arkaplanıyla okuma ve şu ana kadar projede toplanan malzeme, Kur'an'ın oldukça ilginç derecede metinlerarası olduğunu göstermektedir.

Veritabanında yer alan metinleri Kur'an ayetleri ile karşılaştırdığınız zaman farklılıkları ve ortak unsurları her zaman gözlemleyebilirsiniz. Ortak unsurlar (bugünkü Batı) Avrupa kültürünün de büyük oranda borçlu olduğu Geç Antik Döneme işaret ederken farklılıklar, genellikle Kur'an mesajının sahip olduğu "yeni unsur" daha iyi anlamamızı sağlamaktadır.

Tarih bilimi açısından, Peygamber Muhammed'in mesajı Batı Arabistan bağlamında bulunmaktadır. Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften bünyesinde çalışan bu küçük araştırma grubunun Arap araştırmaları, Sami dilleri, Etiyopya kültürüne ait araştırmalar, Arkeoloji, Süryanice çalışmaları, Rabbinik literatür, Kilise tarihi vs. arasında değişen çok sayıda disiplini ele almak zorunda olmaları bazen oldukça güç olsa da, Kur'an araştırmaları böyle bir yaklaşımı hak etmektedir.

Metnin anlaşılması için çok önemli olan ve halihazırda birçok unsur hala tartışmaya açık olan 'tarihî çevre' konusunun, Avrupa ve Orta Doğu'da bulunan kurumlarla ve bilim insanları ile işbirliğinin geliştirilmesiyle kendi müfredatına sahip yeni bir disiplin haline gelebileceği umulmaktadır.

Neuwirth'e göre Kur'an'ın çelişki nedeni Doğu'sunda yatmaktadır. Hz. Peygamber'in arkadaşları (sahabe) vahyi sözlü olarak aktarmışlardır. Hz. Peygamber'in vefatından On yıllar sonrasında tek nüsha halinde toplanmıştır. Burada sahabe içerik ve sıralama açısından her türlü düzenden kaçınarak, 114 Süreyi uzunluğuna göre sıralamışlardır. İşte bu Okuma'yı zorlaştırmış ve araştırmayı ilginç kılmıştır.